

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 325.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgalideval-shoot-idm139862322190192/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

ges i realiteten af udenlandske stormænd, de holstenske grever. – *Folketinget*: Danmarks forfatning (Grundloven af 1866) byggede på en rigsdag med to kamre: det (nogenlunde) demokratiske valgte Folketing og det aristokratiske Landsting. Regeringen under ledelse af »Højre«-politikeren *Estrup* (1825–1913) støttede sig med kongens accept på Landstinget, hvor den havde flertal, mens oppositionen, bestående af venstrepartier, havde flertal i Folketinget. I denne situation opstod strid mellem de to ting. Først i 1901 knæstattes det princip, at regeringen skal være i overensstemmelse med Folketingets flertal (parlamentarismen, jf. n.t.s. 93). – *Kronpeter*: folkeligt udtryk for kronprinsen, den senere Frederik 8., konge 1906–1912. – *Stilleben*: ty. egl. Scilleben, »stilleliv«. I kunsthistorien udtryk for et motiv bestående af en opstilling af døde ting, uden mennesker.

- 261 *den store Folkefører*: Skikkelsen er tegnet efter venstrepolitikeren Christian Berg (1829–1891). Som grundtvigiansk landsbylærer og lokalpolitiker blev han 1866 indvalgt i Folketinget, hvor han blev leder af oppositionen og en tid formand for tinget. Derfor havde han bolig i København (se s. 271). – *Amstidende(s)*: den lokale venstreavis. – *Abraham (...)* *Sara og Hagar*: se n.t.s. 38. – *Skytteforening*: Som led i den folkelige politiske organisering under forfatningskampen dannedes over hele landet foreninger med militære idrætter på programmet. De blev senere samlet i bl.a. De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger. – *Den glade Kobbersmed*: egl. »Den evigglade Kobbersmeds«, revymelodi af C. Peters (1886), stadig populær til f.eks. sølvbryllupsange.
- 262 *forkert*: se n.t.s. 68. – *give (...)* *ind at nyse paa*: formentlig fejl for *oen at nyse paa*, give én en forskrækkelse. – *Jernknoer og Todschlægere*: knojern og korte, elastiske knipler med blyklump. – *Lersøen*: nu forsvunden sø i det nordlige København, jf. den nuv. Lersøpark ved Bispebjerg. – *Gammel Tor*: Rådhuset i København lå dengang på Gl. T. i det nuv. Domhus. I det såkaldte »Saiatfad« transporteredes fangerne til domstolen fra dattidens arresthus, der lå på Blegdamsvej.
- 263 *Strucbrækker*: strejkebryder. – *Arbejdernes Værn*: organisation styret af arbejdsgiverne. Den fungerede som modtræk til den ordinære (socialdemokratiske) fagbevægelse. A.V. organiserede strejkebrydere, når der var arbejdskampe. – *brønde(r)* *den af*: skulke fra arbejde. – *en Spids*: en genstand, drink. – *Panser*: sl. for politibetjent. – *Jakobinere*: yderligtgående gruppe under den franske revolution.
- 264 *Schackmiddag*: sjakaer er ådselsedere.
- 265 *Chifferskrift*: kodeskrift. – *Spencer*: se n.t.s. 81. – *Spinoza*: se n.t.s. 206, *Identitetshypotesen*. – *Materialisme*: den filosofiske opfattelse, at alt lader sig forklare ud fra og føre tilbage til materielle (fysiske) årsager. Ånden er således ikke et selvstændigt princip. Opfattelsen går tilbage til oldtiden (f.eks. Epikur), men har hele tiden haft fortalere, bl.a. den ty. filosof Karl Marx (1818–1883) og den filosofiske skole, der udspringer af hans tanke. Den senere nævnte Ernst Heinrich *Haeckel* (1834–1919), ty.